

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 3 ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการตามหัวข้อที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 ทั้งหมด 42 โรงเรียน รวมทั้งหมด 3,390 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกเป็น 2 กลุ่ม 1. โรงเรียนขนาดใหญ่ 2. โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีจำนวนครูทั้งหมดรวม 3,390 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครสซีและมอร์แกน (Krejcie, R.V. and Morgan, E.W., 1970, pp. 608-609) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้กลุ่มตัวอย่าง 346 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามไปยังโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนระดับมัธยม

ขนาดโรงเรียน จำแนกออกเป็น	โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 3		
1. โรงเรียน ขนาดใหญ่	รายชื่อ	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
	1. โรงเรียนไชยนิรมลพิทยาคม	54	6
	2. โรงเรียนราชวินิตบางแคปานขำ	75	7
	3. โรงเรียนปัญญาวารคุณ	99	12
	4. โรงเรียนพิทยาลงกรณ์พิทยาคม	19	2
	5. โรงเรียนทวิธาภิเศก 2	35	3
	6. โรงเรียนนवलนรดิศพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก	48	5
	7. โรงเรียนแจกร้อนวิทยา	57	6
	8. โรงเรียนมัธยมวัดดาวคะนอง	65	6
	9. โรงเรียนมหารณพารวม	59	6
	10. โรงเรียนวัดปากน้ำพิทยาคม	49	5
	11. โรงเรียนสุวรรณพลับพลาพิทยาคม	55	6
	12. โรงเรียนวัดน้อยใน	59	6
	13. โรงเรียนทวิวัฒนา	42	5
	14. โรงเรียนวัดบวรมงคล	46	4
	15. โรงเรียนสวนอนันต์	49	5
	16. โรงเรียนมัธยมวัดนายโรง	70	7
	17. โรงเรียนฤทธิธรรงค์รอน	57	6
	18. โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม	63	6
2. โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ	รายชื่อ	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
	19. โรงเรียนสุวรรณารามพิทยาคม	55	6
	20. โรงเรียนสตรีวัดระฆัง	91	7
	21. โรงเรียนมัธยมวัดดุสิตาราม	103	10

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนระดับมัธยม (ต่อ)

ขนาดโรงเรียน จำแนกออกเป็น	โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 3		
	รายชื่อ	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
2. โรงเรียนขนาด ใหญ่พิเศษ	22. โรงเรียนวิมุตยารามพิทยากร	100	10
	23. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสตรีวิทยา พุทธมณฑล	112	11
	24. โรงเรียนวัดรางบัว	79	8
	25. โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย	93	9
	26. โรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์	103	11
	27. โรงเรียนวัดนวลนรดิศ	116	15
	28. โรงเรียนจันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม	93	10
	29. โรงเรียนทวิธาภิเศก	134	13
	30. โรงเรียนมัธยมวัดหนองแขม	121	12
	31. โรงเรียนบางประกอกวิทยาคม	105	12
	32. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน	118	16
	33. โรงเรียนศึกษานารีวิทยา	114	12
	34. อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	89	9
	35. โรงเรียนวัดพุทธบูชา	79	7
	36. โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์	123	12
	37. โรงเรียนวัดราชโอรส	95	10
	39. โรงเรียนชนบุรีวรเทพีพลารักษ์	71	7
	40. โรงเรียนวัดอินทาราม	73	7
	41. โรงเรียนศึกษานารี	114	11
	42. โรงเรียนโพธิสารพิทยากร	127	13
	รวมจำนวน	3,390	346

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3, 2551, หน้า 6.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบเป็นเครื่องมือในการวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3 ที่พัฒนาตามกรอบแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bill Miles

ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 2 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3 ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bill Miles ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 40 ข้อ

1. ทฤษฎีด้านผู้นำมิตรสัมพันธ์ จำนวน 10 ข้อ
2. ทฤษฎีด้านผู้นำสู่จุดมุ่งหมาย จำนวน 10 ข้อ
3. ทฤษฎีด้านการแลกเปลี่ยน-การเปลี่ยนแปลง จำนวน 10 ข้อ
4. ทฤษฎีด้านผู้นำแสดงออกอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ จำนวน 10 ข้อ

เป็นแบบ Rating Scales โดยกำหนดค่าของแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงระดับการปฏิบัติในด้านนั้น สม่าเสมอ
- 4 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงระดับการปฏิบัติในด้านนั้น บ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงระดับการปฏิบัติในด้านนั้น เป็นครั้งคราว
- 2 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงระดับการปฏิบัติในด้านนั้น นานๆ ครั้ง
- 1 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงระดับการปฏิบัติในด้านนั้น ไม่เคยปฏิบัติ

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือโดยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bill Miles ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแต่ละความพยายามที่บรรยายพฤติกรรมที่เป็นผลสำเร็จแสดงออกของภาวะผู้นำ ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดตามทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อกำหนดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเพื่อกำหนดตัวแปร และข้อรายการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

1.2 แนวทางในการจัดการบริหารของผู้บริหาร

1.3 แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bill Miles

1.4 ปรับปรุงแนวคิดแบบสอบถามงานวิจัยของ ประภัสสร หุ่นแก้วชมพู (2544) จารุณี กาญจนโนสธ (2545) และอรุณ คะลา (2547)

เพื่อใช้ในการกำหนดตัวแปรเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และกำหนดข้อคำถามในการสอบถามผู้บริหารเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยมีอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เป็นผู้ให้คำปรึกษา

2. นำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เพื่อให้มีความเหมาะสมพิจารณาตัวบ่งชี้ให้ครอบคลุมกับแนวคิดตามทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน

2.1 ทฤษฎีด้านผู้นำมิตรสัมพันธ์ Leader-member exchange theory

2.2 ทฤษฎีด้านนำสู่จุดมุ่งหมาย Path-goal theory

2.3 ทฤษฎีด้านการการแลกเปลี่ยน-การเปลี่ยนแปลง Transactional-Transformational theory

2.4 ทฤษฎีด้านผู้นำแสดงออกอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ Full Range Leadership theory

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) การพิจารณาความครอบคลุมของแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bill Miles โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลักขณา บรรพกาญจน์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

- ดร.อาศิส เขยกลั่น ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอองครักษ์
จังหวัดนครนายก

- นายพนัส พัฒนรัฐ ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน

3.2 นำเครื่องมือที่ได้จัดทำปรับปรุงตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 ภายหลังจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับคณะครูโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำนวน 30 คนและนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร แอลฟา ของ Cronbach (ชานินทร์ ศิลปะจารุ, 2548) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 98.58 ซึ่งถือว่า ความเชื่อมั่นสูงเหมาะที่จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปยังโรงเรียนภายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเขต 3 ทั้ง 42 โรงเรียนแล้วดำเนินการเก็บรวบรวมจากโรงเรียนต่างๆ

2. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์โครงการบัณฑิต ออกหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร โรงเรียนภายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเขต 3 ทั้ง 42 โรงเรียนในการให้ครูดตอบแบบสอบถามเพื่อจัดเก็บข้อมูล จำนวน 346 ฉบับ

3. เก็บข้อมูลกลับคืนมาด้วยตนเองบางส่วนและให้นำส่งกลับทางไปรษณีย์โดยอำนวยความสะดวกในการจัดส่งกลับแบบสอบถามที่สมบูรณ์โดยวิธีการเดิม

4. ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนเมษายน 2552 โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 326 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 94.21

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ดังนี้

1. ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบสอบถาม จะมีการหาความถี่ และแสดงจำนวนร้อยละในการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำผู้ว่าการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3 นั้น

2. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบ่งเป็นรายด้านและรายข้อ แล้วนำค่าเฉลี่ยไปวิเคราะห์พฤติกรรมภาวะผู้นำผู้ว่าการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร 3 ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bill Miles ดังนี้ (นิภา เมธาวีชัย, 2542, หน้า 65)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50-5.00	มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด
3.50-4.49	มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาก
2.50-3.49	มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงปานกลาง
1.50-2.49	มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อย
1.00-1.49	มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร 3 ตามสถานภาพของครู โดยการทดสอบใช้ค่าสถิติ t- test

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังนี้

1. ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จะมีการหาความถี่และร้อยละ
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

โดยใช้ค่าเฉลี่ย \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนน
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum fx^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

โดยที่ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนน
 $\sum fx^2$ แทน ผลรวมคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนข้อมูล

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามตัวแปร เพศ ประสิทธิภาพในการสอน และขนาดโรงเรียนที่จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งจะใช้สถิติในการทดสอบ ดังนี้

ใช้ t-test สำหรับทดสอบผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของประชากร 2 กลุ่ม ดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\left[\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \right] \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอัตราส่วนวิกฤต t
 \bar{X}_1, \bar{X}_2 แทน ค่าเฉลี่ยในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 ตามลำดับ
 S_1^2, S_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 ตามลำดับ
 n_1, n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 ตามลำดับ